II. PILIAKALNIAI IR GELEŽIES AMŽIAUS GYVENVIETĖS

Bronius Dakanis

JUKNAIČIŲ IR RAGINĖNŲ SENOVĖS GYVENVIEČIŲ ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI

Juknaičių (Šilutės raj.) senovės gyvenvietės liekanos aptiktos 1984 m. MMT žvalgomosios ekspedicijos. Tai didžiuliame smėlio karjere likęs nenukastas iki 10 m RV kryptimi ilgio ir 3,5-4,5 m pločio kauburys, esąs 0,8 km į ŠV nuo Juknaičių kaimo kapinių, 0,5 km į ŠV nuo Juknaičių Alkos kalno ir 0,35 km į ŠR nuo kelio Šilutė-Juknaičiai. Maždaug už 0,3 km į Š-ŠR nuo gyvenvietės liekanų yra pelkė - buvęs ežeras. Kauburio PV šlaite rasta brūkšniuotos keramikos ir apdegęs žirgo (?) dantis.

1987 m. MMT ištyrė 5 m ilgio ir 2-3,5 m pločio kauburio R galą. Viršuje buvo 25-35 cm storio ariamos žemės sluoksnis. Giliau, iki 50 cm, ėjo žemės ir smėlio sluoksniai su laužavietėmis, kuriuos pustęs vėjas. Visuose sluoksniuose ir 3 laužavietėse aptikta grublėtos keramikos, tinko. 50-65 cm gylyje buvo šviesiai pilkas smėlis su angliukais. Laužavietės aptiktos 20-40 cm gylyje, maždaug 1-2 m ilgio ir 30-70 cm pločio, ir siekė iki 75-85 cm gylio. Jas sudarė padrikos tamsesnės smėlio dėmės su degėsių ir smulkių pavienių angliukų dėmelėmis. Puodų šukės grublėtu arba smulkiai grublėtu paviršiumi, 0,8-1,2 cm storio, su grūsto granito priemaiša.

Juknaičių senovės gyvenvietė datuojama I tūkstantm. pr.m.e. pirmąja puse.

Raginėnuose (Radviliškio raj.) 1986 m. MMT 0,15-0,25 km į PV nuo Stūriškių kalno aptiko senovės gyvenvietę. Be to, išsiaiškinta, kad tarp "Vokzalu" vadinamos Raginėnų kaimo dalies ir Daugyve-

nės kairiojo kranto ardami rasdavę kapų su ietigaliais ir kitais geležiniais ir žalvariniais daiktais.

1987 m. MMT spėjamoje kapinyno vietoje ištyrė 44,5 m^2 plotą, kurio pusė - senovės gyvenvietėje. Aptikti 2 židiniai, keletas mažų duobių, tinko, keli šimtai puodų šukių, įvairių gyvūnų kaulų ir kt. radinių. Kultūrinis sluoksnis buvo po ariamu dirvos sluoksniu ir siekė nuo 40 iki 120 cm.

Židiniai skirtingi. Vienas 70 cm skersmens židinys aptiktas apie 30 cm gylyje, krautas iš mažų - iki 10 cm skersmens akmenų, o kitas, tarsi dvigubas, buvo 60-80 cm pločio ir 2 m ilgio bei 110 cm gylio nuo dabartinio žemės paviršiaus duobėje. Židinyje rasta daug keramikos, apdegusių akmenų, kaulų, tinko. Duobės šonai glaistyti moliu - viena pusė apkibusi žvyru, o kita apdegusi. Galimas dalykas, kad židinys viršuje turėjo skliautą, nes rasta tinko gabalų, kurių apačia apdegusi, nelygi, o viršus lygintas rankomis, truputį grublėtas. Vienas tokio tinko 6x14 cm gabalas išlenktas, nuo 1,3 cm iki 0,8 cm storio. Užgriuvus vienam židiniui, pailginus duobę, matyt, buvo įrengtas kitas.

Atkastos kelios 15-25 cm skersmens ir 50-90 cm gylio tamsios su angliukais (buvo ir keramikos bei akmenų) duobės.

Vyrauja lipdyta keramika. Iš jos daugiausia rasta grublėtų puodų šukių, keliolika šukių lygiu ir viena gludintu paviršiumi. Žiestų puodų buvo tik kelios šukės. Grublėtų puodų šukių paviršius įvairus, grublėtumas smulkus ir labai stambus, molio masėje daug grūsto granito. Šukės daugiausia 0,9-2 cm storio, kelios puoštos nago įspaudėlių eilutėmis (viena šukė puošta tokių įspaudėlių eilute ir palei puodo dugną). Puodų kakleliai buvę tiesūs (4 cm aukščio) ar palenkti vidun. Lygiu paviršiumi puodų šukės kiek plonesnės, jose mažiau granito priemaišų. Viena šukė skylėta (matyt, anglims laikyti skirto puodo). Jos storis 1 cm, skylučių skersmuo 0,4-0,5 cm. Žiestų puodų šukės plonesnės, vienodo storio (vienos pakraštėlis palenktas vidun).

Daug apdegusio tinko gabalų kartu su grubleta keramika buvo susitelkę 40 cm gylyje, 30 cm skers mens plotelyje. Tinke atsispaudę nuo 10-14 (daugiausia) iki 22-24 cm skersmens rąstai, o paviršiu mi eina išilginės pirštų braukos.

Adatos geležinė ir kaulinė. Geležinė 5,5 cm ilgio, kaulinės likusi 4,8 cm ilgio dalis.

Kaulai stambių ir smulkių gyvulių, suskaldyti, o keli kapoti.

Be to, gyvenvietėje rasta molinio tinklo svorelio su skylute dalis, suploto pusrutulio formos svorelis (?) iš apskaldyto akmens, geležies šlako, daug apdegusių akmenų.

Senovės gyvenvietės plotas ŠR-PV kryptimi yra 300 m ilgio ir 120 m pločio. Dalis gyvenvietės jau sunaikinta melioracijos ir ariant. Ji datuojama m.e. I tūkstantmečio anrąja puse - II tūkstantmečio pradžia.

Kapinyno neaptikta. Galbūt čia būta pilkapių, kurių akmenų vainiko eilė (5 akmenys 15-30 cm skermens) 30 cm gylyje aptikta ir šių tyrinėjimų metu.

Vytautas Daugudis

IMBARĖS PILIAKALNIO TYRINĖJIMAI

1987 m. MA II tęsė Imbarės piliakalnio archeologinius kasinėjimus (apie ankstesnių tyrinėjimų rezultatus žr. ATL 1982 ir 1983 metais. - V., 1984.- P. 20-25, ATL 1984 ir 1985 metais. - V., 1986.- P. 20-22). Piliakalnio Š aikštelės Š pakraštyje ištirtas 60 m^2 plotas. Kultūrinio sluoksnio storis aikštelės pakraštyje, prie pylimo, siekė 1 m, o per 10-15 m toliau nuo jo P kryptimi - tik 0,3-0,4 m. Ryškiau išsiskyrė du įvairialaikiai maždaug po 20-40 cm storio jo horizontai.

Apatiniame kultūrinio sluoksnio horizonte aptikti antžeminių stulpinės konstrukcijos keturkampio plano